

**การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่ม
จังหวัดในภาคกลางตอนล่าง 2 ภายใต้แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานครตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**

พ.ศ. 2560-2564

**Tourism Attraction Potential Development and Tourism Promotion
of Provinces in The Lower Central Region 2 Under the Central and
Bangkok Development Plan according to The 12th
National Economic and Social Development Plan
The Twelfth Plan B.E. 2560-2564**

นนท์ณิ ดุลยทวีสิทธิ์¹ (Nonnathi Dulyadaweetid)

อีเมล nonnathi.du@bsru.ac.th โทรศัพท์ 0985289874

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง 2 (จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ประชากรในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยมีดังนี้ 1.พื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2 มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวหากแต่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ในระยะที่ผ่านมา ยังเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวเฉพาะชาวไทยกว่าร้อยละ 80 ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็น Soft Adventure 2.การส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามวิถีชีวิต ชนบธรรมนิยม และประเพณีของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวใหม่ๆ ของพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2 ยังขาดการดำเนินการที่จริงจังและเป็นระบบ รวมทั้ง ความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ที่ยังไม่เข้มแข็ง ขาดความต่อเนื่องทั้งในด้านงบประมาณการวางแผนงาน และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นในพื้นที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในวงจำกัด

คำสำคัญ การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ,กลุ่มจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง 2

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

This research aims to To prepare practical guidelines for developing the potential of tourist attractions in the Central Region 2 (Samut Sakhon Province Samut Songkhram Province Phetchaburi Province and Prachuap Khiri Khan Province) Population and sample group 1. Experts in interviews to formulate a research conceptual framework. The researcher collected the data by interviewing the opinions of experts. Group 2. The population in the lower central region 2 was 400 people.. Research tools are: A semi-structured interview form and a questionnaire. The statistics used in the research were basic statistics such as percentage finding. Finding the Mean and Finding the Standard Deviation and statistics for tool quality analysis, i.e. the determination of the confidence of the estimation scale questionnaire. The research results are as follows. 1. The lower central region 2 has a variety of tourist attractions, but the tourism development of the area in the past It is also known and popular with more than 80% of Thai tourists, most of which are Soft Adventure 2. Promotion of tourism according to the way of life, customs and traditions of the local community. To become a new tourist attraction of the lower central region 2 That are still a lack of serious and systematic action, as well as cooperation and support from government and private agencies both at the central and local levels. Lack of continuity in both budgeting and planning and effective management As a result, tourism activities held in the area are known to a limited number of tourists.

Keywords: Tourism Attraction Potential Development, National Economic and Social Development Plan 12 th , Provinces in The Lower Central Region 2

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีศักยภาพทางทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ ซึ่งสามารถนำมาทดแทนการถดถอยของภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาสาขาธุรกิจที่ เกี่ยวเนื่องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

กลุ่มจังหวัดภาคกลาง 2 ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวนมาก และมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (Business tourism) หรือธุรกิจไมซ์ (MICE) อย่างไรก็ดี ยังพบประเด็นปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาการท่องเที่ยวบางประการ อาทิ การปรับปรุงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวที่ขาดความสมดุลระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยว กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและโลจิสติกส์บางพื้นที่ยังไม่สะดวก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว ขาดแคลนแรงงานและการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และความปลอดภัยและความเชื่อมั่นจากท่องเที่ยว นักวิจัยจึงมองเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์) ภายใต้แผนพัฒนาภาคกลางและพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง 2 ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1.สามารถกำหนดแผนการปฏิบัติการพัฒนาขีดความสามารถในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) เพื่อนำไปส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง
2. สามารถเป็นต้นแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ธรรมศักดิ์ โจริณสุนทร (2542: 43-44) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบใน การพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัย จุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านกิจกรรมที่ มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และ ลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคม ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศบริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

บุฮาลิส ดี Buhalis, D. ,2000 กล่าวถึง องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทาง (Destination) ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างสินค้าทางการท่องเที่ยวและการบริการ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีชื่อสินค้า (Brand Name) หรือชื่อของแหล่งท่องเที่ยวปรากฏอยู่ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบประกอบ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) คือ สิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น สิ่งประดิษฐ์วัตถุประสงค์ในการสร้างสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นมรดกและการจัดกิจกรรมพิเศษ

2. การเข้าถึง (Accessibility) คือระบบการขนส่ง ประกอบด้วย เส้นทาง อาคารและยานพาหนะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า และการบริการอื่นๆ

4. รายการนำเที่ยวสำเร็จรูปที่มีอยู่ (Available Packages) คือ รายการนำเที่ยวสำเร็จรูปก่อนเตรียมไว้โดยคนกลางและต้นทุนที่มีอยู่

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือกิจกรรมทั้งหมดที่อยู่แหล่งท่องเที่ยวและที่นักท่องเที่ยวจะร่วมกิจกรรมระหว่างเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว

6. บริการเสริม (Ancillary Services) คือ บริการที่นักท่องเที่ยวจะใช้บริการ เช่น ธนาคาร การติดต่อสื่อสาร ไปรษณีย์ ข้อมูลข่าวสารโรงพยาบาล เป็นต้น

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

สรุปได้ว่า ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ประชากรขั้นตอนนี้ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจาก 5 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากสถาบันการศึกษา การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กลุ่มละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจาก 5 หน่วยงานดังกล่าว กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจาก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ด้วยวิธีการสัมภาษณ์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยวของ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์) รวมทั้งนักท่องเที่ยว ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size Criteria) โดยใช้ดังนี้ ใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) จำนวนประชากร ทั้งสิ้น 1,763,721 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาสรุปผลรวมกับผลสรุปของหลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยวผู้วิจัยได้นำข้อสรุปที่ได้ จากการสังเคราะห์ทฤษฎีและสรุปความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปเป็น ตัวแปร และตั้งคำถามของแบบสอบถาม นำไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานด้านการท่องเที่ยวหรือด้านการท่องเที่ยว และบทบาทหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถและส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 150 ข้อ เป็นแบบสอบถามลักษณะประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's five Rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสังเกต (Observation) แบบสังเกตการณ์ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis) และความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ความเหมาะสมของตัวเลือกการคำตอบที่เลือกใช้ ความถูกต้องของการใช้ภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการใช้วัดตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

- คำนวณค่า CVI (Content Validity Index) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยพิจารณาดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item-Content Validity Index: I-CVI) ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .78 และดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Scale-Content Validity Index: S-CVI) ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า .90 (Polit & Beck, 2007) โดยกำหนดให้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ต้องมีค่า CVI เท่ากับ 1.00 และจากนั้นจึงปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

- นำมาตรวัดทักษะการคิดเชิงบวกฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

- นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Tryout) เครื่องมือวิเคราะห์ค่าดัชนีอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) ด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อ (Item-total Correlation) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีอำนาจจำแนกมากกว่า .20 ขึ้นไป รวมทั้งปรับปรุงมาตรวัดให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามโดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกที่เรียงลำดับสูงสุดไปหาต่ำสุดในแต่ละด้าน

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ส่วนที่ 3 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
การวิเคราะห์ข้อมูลจากสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยวิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
2. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของประเด็นที่จะนำมาเป็นหัวข้อการกำหนด ยุทธศาสตร์ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของข้อมูล ด้วยโปรแกรม LISREL Version 8.80

ผลการวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศและชุมชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ บนพื้นฐานความสมดุลและยั่งยืนของทุนทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับ ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและนิเวศวิทยาที่หลากหลาย ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชน ทัศนกรรมพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างกลมกลืน

ด้วยศักยภาพและความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง 2 เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง 2 ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานความโดดเด่นของทรัพยากรในพื้นที่

เป้าประสงค์: เพื่อยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองให้เต็มตามศักยภาพพร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

แนวทางการพัฒนา

1. จัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้ชัดเจนสอดคล้องกับศักยภาพและสภาพข้อเท็จจริงของพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการทับซ้อนกันของหลายหน่วยงาน โดยจัดแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ เขตเมืองและที่อยู่อาศัย และพื้นที่เพื่อการพัฒนา เป็นต้น พร้อมทั้งกำหนดให้มีการบังคับใช้และบทลงโทษที่เข้มงวด โดยเฉพาะในเขตอุทยานประวัติศาสตร์และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติ

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว โดย จัดระบบการคมนาคมขนส่ง ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการพื้นฐาน สนับสนุนการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องและกลมกลืนกับแหล่ง/กิจกรรมการท่องเที่ยว และเป็นไปเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

3. สนับสนุน ส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย มุ่งเน้นกิจกรรมที่ช่วยเสริมแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองบนฐานศักยภาพและความพร้อมของชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่นักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจายตัวและกระจายรายได้ภายในกลุ่มจังหวัด อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ที่สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศ เรื่องราวและสีสันของความเจริญรุ่งเรืองและความประณีต บรรจงในการดำเนินชีวิตของชนชาติไทยในครั้งอดีตจวบจนปัจจุบัน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เชิงอนุรักษ์ และผจญภัย ในเขตอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งกิจกรรม Home Stay การท่องเที่ยว Long Stay การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ และการค้าขายแดน เป็นต้น

4. ส่งเสริมการลงทุนและพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างมาตรการจูงใจให้เกิดการลงทุนพัฒนาธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะการพัฒนาธุรกิจโรงแรม บริษัทนำเที่ยวและร้านค้าจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ภัตตาคารและร้านอาหาร รวมทั้งการจัดทำแผนส่งเสริมธุรกิจที่จะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจสปา ธุรกิจบริการทางการแพทย์ ธุรกิจช้อปปิ้ง และสนามกอล์ฟ เป็นต้น

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

เป้าประสงค์: เพื่อรักษาฐานตลาดเดิมที่เป็นคนไทย และเจาะตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ ให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและใช้จ่ายในพื้นที่มากขึ้น

แนวทางการพัฒนา

1. จัดตั้ง Marketing Unit เพื่อประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2 ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ต้องมีรายละเอียดครอบคลุมเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ความเชื่อมโยงกันของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง โดยกลุ่มพื้นที่ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งให้ข้อมูล คำแนะนำ และอำนวยความสะดวก รวมทั้งเป็นตัวเชื่อมโยงกับธุรกิจบริการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวร้องขอได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อการวางแผนพัฒนา ส่งเสริมการตลาดและปรับปรุงรูปแบบการให้บริการด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้มาเยี่ยมเยือนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง เพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลการพัฒนาการส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดให้เป็นไปในทิศทางที่มุ่งหวังไว้อย่างสัมฤทธิ์ผล

3. ส่งเสริมตลาดภายในและต่างประเทศ และทำการตลาดเชิงรุกเพื่อเจาะตลาดกลุ่มเป้าหมายเพื่อรักษาฐานตลาดเดิมและขยายฐานตลาดใหม่ๆ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ระบบนิเวศวิทยาป่าเขตร้อนชื้น ผู้นิยมท่องเที่ยวผจญภัย สัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ผู้สูงอายุที่ต้องการดูแลสุขภาพ ตลอดจนกลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษา และกลุ่มครอบครัว ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทย

4. ส่งเสริมความร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจประเทศเพื่อนบ้าน และความร่วมมือภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนในพื้นที่ เพื่อดำเนินกลยุทธ์การตลาดร่วมกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์: เพื่อเสริมสร้างและปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินงานของภาคีการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 2 ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และคงไว้ซึ่งความสมดุลของการใช้และการสงวนรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรม จารีตประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

1. ปรับปรุงกลไกการทำงานของภาครัฐเพื่อสนับสนุนการทำงานในเชิงกลุ่มพื้นที่หรือเชิงคลัสเตอร์มากยิ่งขึ้น ทั้งที่อยู่ในรูปของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยปรับเปลี่ยนแนวคิดจากการพัฒนาเฉพาะส่วนพื้นที่ ให้มองการพัฒนาในภาพรวมมากขึ้น มีความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ การเชื่อมโยงธุรกิจ

หลัก ธุรกิจรองและธุรกิจสนับสนุน เพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเสริมสร้างความสามารถด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดโดยรวม

2. เสริมสร้างบทบาท ความเข้มแข็งของภาคเอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา ให้มีบทบาท และส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดอย่างเข้มแข็ง ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยให้ตัวแทนของภาคการพัฒนาดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาท มีโอกาสรับฟัง เสนอแนะและเรียนรู้ในข้อคิดเห็น แนวความคิด และทิศทางในการพัฒนาพื้นที่สู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศ ภายใต้การเป็นตัวแทนในคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ ที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้นอย่างเท่าเทียมกับตัวแทนของภาครัฐ

3. สร้างความตระหนักแก่เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ถึงความสำคัญและจำเป็นของการร่วมมือระหว่างกันอย่างเข้มแข็ง ในการวางกลยุทธ์เชิงรุกทางธุรกิจและดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ รวมทั้ง เพื่อเป็นการปรับปรุงและสร้างบรรยากาศในการดำเนินธุรกิจในพื้นที่ บนพื้นฐานของการแข่งขันที่มีคุณภาพและสร้างสรรค์ เป็นแกนหลักในการผลักดันให้เศรษฐกิจของพื้นที่ให้มีการเจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน และพร้อมที่จะก้าวไปสู่การแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลกต่อไป

4. สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาสและสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ อาทิ การศึกษา ความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาเพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในพื้นที่ ผลกระทบด้านการท่องเที่ยวจากโครงการ East-west Economic Corridor และการทบทวนการจัดกลุ่มพื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพการพัฒนาในแต่ละด้าน เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4: การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์: เพื่อพัฒนาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวและสามารถรองรับการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวในอนาคต

แนวทางการพัฒนา

1. จัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการเดินทางและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิ แผนพัฒนาโครงข่ายถนนในการเข้าถึงแหล่งและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำและทางรถไฟ เป็นต้น

2. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์กลุ่มจังหวัด และสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนและการฝึกอบรมระยะสั้นแก่บุคลากรการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

3. จัดทำแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มการขยายตัวของผู้เยี่ยมชมในอนาคตที่คาดว่าจะเพิ่มจำนวนและมีการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสร้างมลภาวะ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ในแหล่งท่องเที่ยวหลักมากขึ้น รวมทั้ง การจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่บริเวณโดยรอบ ที่คาดว่าจะมีการใช้พื้นที่เพื่อลงทุนทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินและทบทวนศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดนี้ เพื่อนำมากำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้การนำทรัพยากรในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคีการพัฒนาและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้แบบจำลอง Diamond Model ของ Prof. Michael E. Porter เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด โดยผลการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านเงื่อนไขปัจจัยการผลิต พบว่า กลุ่มจังหวัดนี้มีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย กลุ่มจังหวัดยังมีความพร้อมของระบบโครงสร้างพื้นฐานหลัก ทั้งทางถนน ทางอากาศ และทางรถไฟ และมีสถาบันการศึกษาที่สามารถผลิตบุคลากรเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจนี้ได้เพียงพอ อย่างไรก็ตาม เมื่อพื้นที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สำคัญของประเทศในอนาคตแล้ว การวางแผนด้านอัตราค่าจ้างคน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคมนาคมขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องมีการเตรียมแผนเพื่อรองรับอย่างรัดกุม เพื่อให้พื้นที่มีการเจริญเติบโตบนความสมดุลและยั่งยืน

2) ด้านอุปสงค์ ได้จำแนกพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งในกรณีของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีสัดส่วนสูงเกือบร้อยละ 90 พบว่า ส่วนใหญ่มีสัดส่วนรายได้ค่อนข้างต่ำ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่ำและระยะพำนักร้อย นิยมพักบ้านเพื่อนและญาติ ทั้งนี้ มีพฤติกรรมที่มุ่งเน้นไปเพื่อความสนุกสนาน หาประสบการณ์และต้องการหนีความเครียด ไม่สนใจเรื่องการศึกษาเรียนรู้แหล่งประวัติศาสตร์ และส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคกลาง และกรุงเทพฯ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมีจำนวนน้อย โดยจะมีการศึกษาข้อมูลเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวและที่พักผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำใกล้เคียงกับคนไทย

3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องโยงและสนับสนุน แม้ว่ากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 จะมีองค์ประกอบของเครือข่ายวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยวค่อนข้างครบถ้วน แต่ธุรกิจต่าง ๆ เหล่านี้ ยังไม่ตระหนักถึงความร่วมมือเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันมากนัก ทำให้ขาดการพัฒนาสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอย่างเป็นระบบ รวมถึงความร่วมมือในการศึกษาวิจัยสาระและความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สร้างสรรค์เรื่องราว (Story) เพื่อดึงดูดและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว การทำการตลาดร่วมกัน และการส่งเสริม

การลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธุรกิจด้านที่พัก นันทนาการ และบันเทิงที่มีคุณภาพ ทำให้ธุรกิจที่มีอยู่จำนวนน้อย ขนาดเล็ก ไม่สามารถแข่งขันกับธุรกิจในภูมิภาคอื่นๆ ได้ ต้องอาศัยพึ่งพิงกลุ่มธุรกิจภายนอกมาโดยตลอด

4) ด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ พบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้องในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ส่วนใหญ่เป็นขนาดกลางและเล็ก และมักใช้กลยุทธ์การแข่งขันด้านราคา ขาดการควบคุมมาตรฐานด้านคุณภาพและบริการ การดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่เป็นลักษณะ Stand-alone มากกว่าที่จะร่วมมือเป็นเครือข่าย ขาดการวางกลยุทธ์เชิงรุกทางธุรกิจ และภาคธุรกิจส่วนใหญ่ละเลยต่อการพัฒนาปัจจัยที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถการแข่งขันในระยะยาว อาทิ การพัฒนาบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยี และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนการดำเนินงานของภาครัฐในระยะที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าไม่มีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้พยายามผลักดันการพัฒนาโครงการ "พัฒนา Value Chain การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างเครือข่าย (Cluster) ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สมาคมที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มนักวิชาการเพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชนท้องถิ่น และภาคเอกชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตน แต่การดำเนินโครงการยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น

5) ด้านบทบาทของภาครัฐ อาจกล่าวได้ว่า ในระยะที่ผ่านมารัฐบาลหน่วยงานส่วนกลางได้พยายามผลักดันให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาในระยะ 4-5 ปี ข้างหน้า รวมทั้งการจัดทำแผนการพัฒนาเฉพาะพื้นที่และการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี อย่างไรก็ตาม ด้วยความไม่แน่นอนของนโยบายรัฐบาลและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารบ่อยครั้ง จึงทำให้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม ประกอบกับหน่วยงานในระดับพื้นที่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและบุคลากร ทำให้การปฏิบัติตามแผนไม่มีความคืบหน้ามากนัก

โดยสรุปองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนี้ ถึงแม้จะมีองค์ประกอบค่อนข้างครบถ้วน แต่ขาดความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของความร่วมมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่ม ส่งผลให้กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ขาดการพัฒนาสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านความเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การทำการตลาดร่วมกัน การศึกษาวิจัย เพื่อสร้างสรรค์เรื่องราว (Story) ที่น่าสนใจและประทับใจ รวมทั้งการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันยังใช้กลยุทธ์การแข่งขันด้านราคา ขาดการควบคุมมาตรฐานด้านคุณภาพและบริการ การวางกลยุทธ์เชิงรุกทางธุรกิจ และส่วนใหญ่ละเลยต่อการพัฒนาปัจจัยที่จะช่วย

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เสริมสร้างความสามารถการแข่งขันในระยะยาว อาทิ การพัฒนาบุคลากร การสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยี และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษางานแต่ละกลุ่มจังหวัดตามการแบ่งของกระทรวงมหาดไทย เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบซึ่งจะทำให้มีข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเชิงลึกสำหรับนำไปพัฒนาเป็นกรอบยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนา ส่งเสริม การท่องเที่ยวในระดับต่างๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ธาณิสระพงษ์. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของ
ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาปัญหาพิเศษ บธ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กมลรัตน์ รัตนภาพ. (2551). ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดปราจีนบุรี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรรวรณ์ แก่นทิพย์. (2550). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอวังน้ำเขียว.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ:
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ธีระ ชีวะเกรียงไกร. (2551). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มสนุก
(สกลนคร นครพนม มุกดาหาร และกาฬสินธุ์). วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตา ชักกุล. (2555). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพรสแอนด์ดีไซน์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2546). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ : ไฟว์ แอนด์โฟร์ พรินต์ติ้ง
มณฑลชาติ พูลเกิด. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน.
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศิวดล แก้วพวงใหม่. (2552). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา อุทยาน
แห่งชาติภูสอยดาว จังหวัดอุดรธานี. รายงานค้นคว้าวิจัยอิสระรายวิชา 154499. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาดา วงชัยภูมิ. (2551). การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อำคา แสงงาม. (2553). การศึกษาศักยภาพทรัพยากรและการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดย
ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism
Management* ,Vol. 21 No.1. pp. 97-116.

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา